

ХРОНІКА АНДРІЇВСЬКОГО УЗВОЗУ ІСТОРІЯ БОРОТЬБИ ЗА ОДНУ ВУЛИЦЮ

Ігор Тищенко

Андріївський узвіз, можливо, найвідоміша (після Хрещатики) вулиця сучасного Києва, на межі 2011–2012 років опинився у центрі уваги активної громадськості. Звістка про невідворотну реконструкцію вулиці (у необхідності якої, втім, ніхто не сумнівався) викликала масовий солідарний рух місцевих мешканців, активістів, істориків, мистецтвознавців, митців, просто орендарів і небайдужих киян і киянок. Громада згуртувалась навколо недопущення ймовірних наслідків, з якими в пострадянському Києві почала асоціюватися будь-яка реконструкція: знищення пам'яток архітектури (в тому числі і через їхню перебудову), спорудження нових об'єктів, які випадають з історичного архітектурного ландшафту, недолугий благоустрій і комерціалізація простору, а також просто відмивання грошей на будівельних підрядах. І як наслідок — розмивання автентичності місця, не кажучи вже про фізичне знищення його складових. Адже основною метою концепції реставрації та ремонту забудови, благоустрою території та реконструкції інженерних мереж Андріївського узвозу (2011), розробленої Державним науково-дослідним проектним інститутом «УкрНДІпроектреставрація», є *«створення в історичному центрі Києва туристично-рекреаційної зони з розвинутою сучасною багатофункціональною інфраструктурою туристичного сервісу, задля збільшення кількості українських та іноземних туристів і подальшого розвитку міста як центру туризму»* (курсив мій. — *І.Т.*)¹. Окремо підкреслювалось невтручання в економічні й соціальні проблеми місця.

Як бачимо, ця «туристична мотивація» у риторичі київської влади, що останні роки неодмінно супроводжує майже кожен реставраційний містобудівний проект, навіть не допускає можливості простої реставрації вулиці через необхідність зберігати обличчя і «дух» міста. Безпосередня загроза узвозу й іншим старовинним знаковим місцям Києва полягає у тому, що ідея його реставрації, озвучена

¹Примітки та коментарі до цього матеріалу починаються на сторінці 182

київською владою, ще ніколи не була просто реставрацією давньої вулиці. Рейдерські захоплення, руйнування, незаконні землевідводи і зміна цільового призначення споруд, які вимальовувалися за проектами 2006–2008 років, у 2010–2012 роках не зникли. Натомість вони поглинулися всеохопним репрезентаційним проектом в реальному часі, демонстрацією зусиль міської влади з підвищення туристичного потенціалу Києва.

«Кожна відреставрована або відновлена пам'ятка має приносити прибуток, принаймні символічний; інакше вона нічого не варта», — десь так може звучати максима пам'яткоохоронної практики держави останніх років. Реалізують її, як правило, не професіонали (ті лише розробляють більш-менш «гнучкі» концепції та надають необов'язкові консультації), а статечні адміністратори в цивільному, які здійснюють керівництво містом в «ручному режимі» і приурочують ті чи інші реставраційні роботи до визначних дат. Андріївський узвіз тут, на жаль, не виняток.

Але останні події навколо узвозу переконливо доводять, що громада міста може коректувати цю несприятливу ситуацію на свою користь. Виступаючи активним політичним суб'єктом, громадяни отримали можливість вимагати прозорості будь-яких планів щодо Андріївського і впливати на процес його реконструкції. Про своє існування заявила локальна спільнота, яка відчуває узвіз важливим рубежем у боротьбі за міський публічний простір, «своїм місцем», і готова боротися за нього. І якщо для стороннього спостерігача події 2011–12 років на узвозі були лише простою реконструкцією — одним з багатьох «євроремонтів», приурочених до «свята футболу», то для ангажованих громадян це був напружений процес контролю за станом вулиці і вибудовування власної колективної ідентичності. Він триває й досі. Спробуємо прослідкувати основні його етапи, вказавши на головні протиріччя і зазначивши основних дієвців і зацікавлені сторони.

Хроніка

Початок новітньої історії Андріївського узвозу і творення його колективної ідентичності варто відносити до часів першої реконструкції вулиці (регенерації забудови), яка була виконана у **1981–1982 роках**. Саме тоді вулиця була збережена від знищення (така доля спіткала тоді, у 1980-х, цілі квартали старої київської забудови) і внаслідок реконструкції набула того вигляду, який вона мала останні 30 років. Нині Андріївський узвіз — фактично єдина вулиця Києва, збережена майже в первісному вигляді. Після тієї реконструкції узвіз перетворився на місце проведення масових культурних заходів і фестивалів, альтернативний осередок мистецької і неформальної молоді.

Перші ідеї «згори» щодо реконструкції Андріївського узвозу з'являються влітку **2006 року**. Тоді їх озвучує голова Подільської районної ради Євген Романенко. Втім, громадські слухання **14 серпня та 28 вересня 2006** показали, що громадськість розуміє «Комплексну стратегію розвитку Андріївського узвозу» дещо інакше, ніж міська влада; громадяни вимагали вкрай обережної реставрації узвозу з дотриманням прозорості усіх проектів та документації².

25 листопада 2006

Творчий гурт «Горище» провів музичну перформанс-акцію **«Андріївський узвіз — для киян і митців»**, метою якої було продемонструвати незадовільність і незаконність методів робіт, які виконуються на Андріївському (зокрема залиття бруківки бетоном), а також оголосити протест проти планованого перетворення вулиці митців на осередок торгівлі³.

11 лютого 2008

Вже міська влада (в особі міського голови Леоніда Черновецького) анонсує реставрацію Андріївського узвозу, яка має початись цього ж року. Основна мета реставрації — «зробити його (узвіз. — *І.Т.*) ще більш привабливим, презентабельним культурним центром»⁴, при цьому роботи обмежаться косметичним ремонтом фасадів і заміною освітлення. Озвучується також ідея перетворення узвозу на пішохідну вулицю. Як можна буде далі переконатись, ці базові установки влади щодо узвозу залишаться майже без змін і в 2012 році.

Щоправда, ще **влітку 2007 року** депутати Київради від фракції Віталія Кличка і БЮТ підготували **Пояснювальну записку до проекту рішення Київської міської ради «Про реставрацію вулиці Андріївський узвіз у Подільському районі м. Києва»**, в якій обґрунтували

необхідність реставрації вулиці, в тому числі для запобігання незаконним землевідводам, будівництву і рейдерським атакам на приміщення культурно-мистецького призначення.

КМДА видає розпорядження № 641 від 07.05.2008 «Про надання товариству з обмеженою відповідальністю “Андріївський Плаза” дозволу на проектування та будівництво торгово-офісного комплексу з вбудовано-прибудованими приміщеннями та підземним паркінгом по вул. Фролівській, 9-11 у Подільському районі»⁵.

7 травня 2008

Головне управління охорони культурної спадщини (тоді його начальником був Руслан Кухаренко) повторно анонсує реставрацію Андріївського узвозу. Реставрація стає нав'язливою ідеєю влади. Почати роботи з реставрації фасадів, реконструкції інженерних мереж, ремонту хідників і бруківки планується з початку 2010 року, попри відсутність як готової концепції реставрації, так і закладених у міський бюджет коштів. Дехто зі столичних архітекторів, як-от Георгій Духовичний, висловлює побоювання, що «під прикриттям» реставрації на узвозі планується нове будівництво⁶. Такі «попередження» громади від відомих осіб — специфічний тип «розсекречування» неафішованої чи прихованої інформації, в тому випадку — існуючих і навіть погоджених проектів нового будівництва на узвозі (таких як «Андріївський Плаза» Ріната Ахметова).

21 червня 2009

КМДА видає розпорядження № 954 від 28.08.2009 «Про проведення реставрації та ремонту забудови, благоустрою території Андріївського узвозу у Подільському районі та реконструкції інженерних мереж цієї вулиці», згідно з яким Відділ капітального будівництва та реконструкції виконавчого органу Подільської районної у м. Києві ради (Подільської районної у м. Києві державної адміністрації) має здійснити у **2009–2010 роках** «проектування, ремонт, реставрацію, благоустрій, художнє освітлення забудови, реконструкцію інженерних мереж, ремонт покриття пішохідних тротуарів та проїзної частини Андріївського узвозу з відновленням функціонування комплексу дощової каналізації»⁷.

28 серпня 2009

Головне управління охорони культурної спадщини пропонує внести Андріївський узвіз в цілому до Державного реєстру нерухомих пам'яток України як пам'ятку містобудування місцевого значення⁸.

23 вересня 2009

21 травня 2010

У Гете-інституті в Києві було презентовано спільний німецько-український проект Гете-інституту і Центру сучасного мистецтва «Совіарт» **«Вулиця ігор — ігри на вулиці. Київ: Андріївський узвіз»**. Проект почався 21 травня відкриттям мистецького конкурсу «Візуальні проєкції майбутнього Андріївського узвозу»⁹. В центрі уваги проєкту, як зазначають його творці, опинилися радикальні трансформації публічного простору у пострадянських містах і можлива реакція мистецтва на пов'язані із цим соціальні і політичні процеси; зокрема здатність мистецьких проєктів продукувати діалог між спільнотою, мешканцями і владою. Серед оголошених цілей «Вулиці ігор» — сприяння суспільній дискусії про проблеми Андріївського узвозу із залученням новаторських мистецьких і містобудівних поглядів, заснування мультимедійного вуличного фестивалю «Андріївський узвіз», а також підвищення політичної активності громади¹⁰.

1-3 жовтня 2010

На Андріївському узвозі відбувся мультимедійний вуличний фестиваль «Андріївський узвіз. Вулиця ігор — ігри на вулиці». На ньому, окрім перформансів, виставок, і публічних

лекцій німецьких фахівців з обачного оновлення простору відбулася демонстрація найкращих пропозицій облаштування простору, поданих на конкурс «Візуальні проєкції майбутнього Андріївського узвозу» митцями, архітекторами й місцевими активістами¹¹.

Київрада своїм голосуванням продовжила для ТОВ «Андріївський Плаза» (входить до «ЕСТА-холдингу», що в свою чергу входить до «СКМ» Ріната Ахметова) на 15 років строк оренди земельної ділянки на Андріївському узвозі, 10-б, для будівництва торговельно-офісного комплексу¹².

На засіданні консультативної ради при Головному управлінні охорони культурної спадщини КМДА Державний науково-дослідний проєктний інститут «УкрНДІпроектреставрація» представив «Концепцію реставрації та ремонту забудови, благоустрою території та реконструкції інженерних мереж Андріївського узвозу»¹³.

У відповідних повідомленнях ЗМІ знову акцентується «делікатний» характер реконструкції і її суто туристична мотивація, яка підкреслюється планом завершити роботи до чемпіонату Європи з футболу. Також владою озвучується ідея впорядкування вуличної торгівлі¹⁴.

В рамках Міжнародного архітектурного фестивалю «CAN-actions 2011» у київському Будинку архітектора відбувся круглий стіл «**Андріївський узвіз: концепція реставрації забудови і благоустрою території**», в рамках якого концепція була представлена архітектурній громадськості.

Перформанс в рамках фестивалю

4 листопада 2010

21 лютого 2011

3 березня 2011

На ньому один із авторів, Петро Макаренко, вперше публічно озвучив такі факти:

- реставрація здійснюватиметься у дві черги: 1. Реконструкція інженерних мереж і дорожнього покриття; 2. Реставрація фасадів будинків і благоустрій території;
- реставрація фасадів насправді стосуватиметься 29 (із 46) будинків узвозу (бо вони перебувають у комунальній власності);
- на містобудівній Раді м. Києва були затверджені проекти новобудов на узвозі (ділянки № 14, 15, 16, 6, 7), які автори концепції повинні були прийняти за вихідні дані; отже, їхня реалізація — фактично лише питання часу.

Один з учасників дискусії, архітектор Віктор Зотов, наголосив на відсутності соціальної та економічної складових концепції¹⁵. Нагадаємо, що в публічній репрезентації реставрації узвозу ця відсутність подається як перевага.

12 вересня 2011

На виїзній робочій нараді¹⁶ на узвозі голова КМДА Олександр Попов оголосив строки початку та орієнтовного завершення 1-ї черги робіт на Андріївському узвозі: **кінець вересня 2011 — кінець травня 2012 року**¹⁷. Окрім цього, Попов висунув ідею створення **органу самоорганізації населення** й орендарів узвозу, із прийняттям статуту вулиці, «щоб і влада, і громадськість разом відповідали

за стан справ на Андріївському узвозі». Нарешті, чиновник повідомив, що реставрація узвозу є складовою проекту «Старе місто», до якого входять також реконструкції Контрактової площі і вулиці Сагайдачного¹⁸.

Втім, відповідні розпорядження про затвердження проекту реставрації, проведення тендерів на визначення проектної організації, як і головного підрядника з виконання робіт, ще не прийняті.

КМДА видає розпорядження **№ 1669 від 14.09.2011** «Про передачу функцій замовника по об'єкту: "Реставрація та ремонт забудови, благоустрій території Андріївського узвозу у Подільському районі та реконструкція інженерних мереж цієї вулиці"», відповідно до якого функції виконання робіт переходять від Відділу капітального будівництва та реконструкції Подільської районної в місті Києві державної адміністрації до Головного управління капітального будівництва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). Згідно з цим розпорядженням, *«проектування, ремонт, реставрація, благоустрій, художнє освітлення забудови, реконструкція інженерних мереж, ремонт покриття пішохідних тротуарів та проїзної частини Андріївського узвозу з відновленням функціонального комплексу дощової каналізації»* (тобто той самий об'єм робіт, який вказано у скасованому розпорядженні **№ 954 від 28.08.2009**) мають бути виконані у **2011–2015 роках** (п. 4)¹⁹.

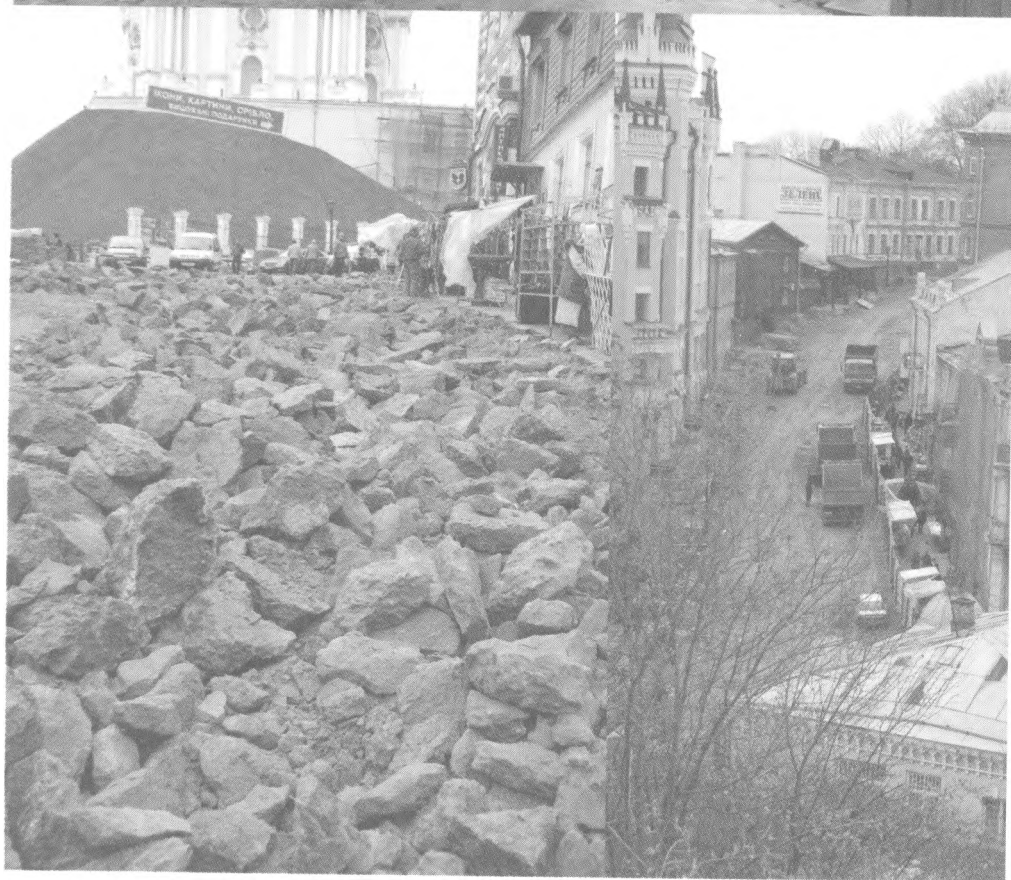
В той же час електронні ЗМІ, не вказуючи, що йдеться тільки про 1-шу чергу реконструкції (а фактично — тільки її початок), створюють враження, що всі роботи на узвозі будуть завершені до Дня Києва 2012 чи принаймні до чемпіонату Європи з футболу²⁰.

КМДА видає два розпорядження:

№ 1964 «Про термінове виконання робіт з реконструкції інженерних мереж, благоустрою та озеленення вулиці з реконструкцією дорожнього покриття (I черга будівництва об'єкта "Реставрація та ремонт забудови, благоустрій території, реконструкція інженерних мереж по Андріївському узвозу у Подільському районі м. Києва")»²¹;

14 вересня 2011

25 жовтня 2011

№ 1965 «Про затвердження проекту “Реставрація та ремонт забудови, благоустрій території, реконструкція інженерних мереж по Андріївському узвозу у Подільському районі м. Києва”, I черга будівництва “Реконструкція інженерних мереж, благоустрій та озеленення вулиці з реконструкцією дорожнього покриття”»²².

Розпорядження № 1964 вкрай важливе, тому що воно першим встановлює точні строки виконання робіт 1 черги (про фасадні роботи мова поки не йде): **до 25.05.2012**. Фінансування робіт (41 млн. грн.) здійснюватиметься з коштів державного бюджету.

Розпорядження № 1965 містить основні техніко-економічні показники проекту реставрації і зокрема пункт про те, що узвіз має *пішохідну* категорію.

Київська міська рада видає дозвіл на створення органу самоорганізації населення «Вуличний комітет “Андріївський узвіз”». У рішенні зазначається, що «орган самоорганізації населення<...> діє в межах території будинків №№ 2, 2-б, 2-в, 3, 11, 22-а, 30, 34 на Андріївському узвозі» (п. 2) і на його території зареєстровано 201 мешканця (станом на 20.10.2011).

29 грудня 2011

Серед реальних політичних повноважень новоствореного ОСН — «представляти разом з депутатами Київради інтереси жителів у Київраді, в місцевих органах виконавчої влади» (п. 4.1)²³.

Впродовж **листопада 2011 — травня 2012** року на узвозі тривають роботи з демонтажу старої бруківки й тротуарів, прокладення комунікацій, замощення й реставрації фасадів.

20 січня 2012

Наказом Міністерства культури України № 45 від 20.01.2012 «Про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» Андріївський узвіз і Замкова гора внесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України як пам'ятка містобудування місцевого значення (охоронний № 675-Кв)²⁴. З моменту подання пройшло 2,5 роки.

14 лютого 2012

У мережі Facebook створюється сторінка «Публічна мережа Андріївського узвозу», яка швидко стає публічним майданчиком для висловлення і дискутування зацікавлених у якісному публічному просторі на узвозі громадян. Передбачається, що сторінка послугує для вироблення моделей соціально прийнятного розвитку, які будуть обговорюватись у колі архітекторів, реставраторів, громадських діячів і представників місцевої влади на форумі «Андріївський узвіз після реконструкції: мистецька оаза серед мегаполіса чи VIP-квартал?» 30 березня 2012 р. у великій залі НАН України²⁵.

Станом на 23 жовтня 2012 року сторінку вподобали більше 2000 тис. користувачів.

Як пізніше з'ясував киевознавець Михайло Кальницький, в цей час Міністерство культури України двома листами²⁶ погоджує для ТОВ «Андріївський Плаза» будівництво торговельно-офісного комплексу «Андріївський Плаза» з прибудованими приміщеннями і підземним паркінгом на ділянках по вул. Фролівській, 9-11 і Андріївський узвіз, 10-6 — території колишньої швейної фабрики «Юність»²⁷. Зокрема, погодження проектної документації підписав директор Департаменту культурної спадщини і культурних цінностей Андрій Вінграновський.

15 лютого —
16 березня 2012

В документі **№ 200/22/51-12 від 15.02.2012** Міністерство культури наказує забудовнику «...будівництво об'єктів здійснювати за проектною документацією, розробленою на підставі історико-містобудівного обґрунтування з урахуванням вимог розпорядження Київської міської державної адміністрації **№ 954 від 28.08.09** "Про проведення реставрації та ремонту забудови, благоустрою території Андріївського узвозу у Подільському районі та реконструкції інженерних мереж цієї вулиці"», хоча це розпорядження, як ми вказували, було скасовано розпорядженням КМДА **№ 1669 від 14.09.2011** «Про передачу функцій замовника по об'єкту: "Реставрація та ремонт забудови, благоустрою території Андріївського узвозу у Подільському районі та реконструкція інженерних мереж цієї вулиці"». (У першому розпорядженні виконавець робіт — відділ капітального будівництва та реконструкції Подільської РДА,

в другому — Головне управління капітального будівництва КМДА). Тобто міністерство дозволило забудовнику будувати комплекс, оминаючи чинні розпорядження КМДА і керуватись при цьому скасованим документом 2009 року.

14 березня 2012

Почалися будівельні роботи на ділянці. На опублікованих у електронних ЗМІ макетах видно, що комплекс займає майже квартал в межах вул. Фролівської, Боричів Тік та Андріївський узвіз, а існуюча в межах ділянки забудова — відсутня²⁸.

30 березня 2012

За підтримки Представництва Фонду ім. Гайнріха Бюлля в Україні відбувся громадський форум **«Андріївський узвіз після реконструкції: мистецька оаза серед мегаполіса чи VIP-квартал?»**, на якому виступили архітектори, пам'яткоохоронці, киевознавці, дослідники, столичні чиновники й активні громадяни, занепокоєні можливою втратою символічного культурного середовища узвозу в результаті його реконструкції. Організатори форуму ініціювали підтримку культурних ініціатив, започаткованих

на фестивалі «Вулиця ігор — ігри на вулиці» у 2010 році з метою створення активної громадської опозиції планам забудови Андріївського узвозу.

Зокрема, на форумі обговорювалися такі важливі питання:

Яким чином можна сприяти залученню об'єктів культурно-історичної пам'яті до активного громадського життя міста?

Як нова забудова історичного середовища Андріївського узвозу вплине на автентичність цього місця?

Який баланс культури та бізнесу був би прийнятний для Андріївського узвозу? Як запобігти поступовій комерціалізації його публічного простору?

Хто є виразником потреб та інтересів спільноти Андріївського узвозу?

Як забезпечити прозорість та контрольованість реставраційної діяльності на Андріївському узвозі²⁹?

Фото Андрія Макаренка

ТОВ «Андріївський Плаза» (входить до «ЕСТА-холдингу», а та — до «СКМ» Ріната Ахметова), у власності якого знаходяться ділянки по вул. Фролівській, 9-11 і Андріївський узвіз, 10-6, і яка вже узгодила в Міністерстві культури (див. вище) проект будівництва на цих ділянках торговельно-офісного комплексу «Андріївський Плаза», зносить 3 фасадні будинки колишньої фабрики «Юність» на розі вул. Фролівської і Андріївського узвозу³⁰.

7-10 квітня 2012

Зруйновані будинки колишньої фабрики «Юність».

Автор — Володимир Петров

Будинки не були пам'ятками архітектури (наріжний будинок № 10-б — стилізація пізньорадянської доби); в той самий час у сприйнятті громадян вони становили невід'ємну частину вуличного ландшафту, без якого важко уявити собі самотню Андріївську церкву на пагорбі. Для громадськості, яка опікується долею узвозу, знесення будинків стало ще одним сигналом невідворотних змін як на Андріївському, так і в публічному просторі міста загалом, після яких залишалось тільки починати боротьбу за можливість впливу на долю узвозу.

Руйнування викликає хвилю протестів³¹.

У соціальній мережі Facebook завдяки активісту Володимиру Петрову створюється група «Я ПРОТИ “арт-центру” на Андріївському узвозі» (5778 членів на 24.10.2012)³². На ній, а також на сторінці «Збережи старий Київ»³³ у Живому журналі активісти закликають тиснути на керівництво «ЕСТА-холдингу» з метою недопущення будь-якого непогодженого з громадськістю будівництва (зокрема і «арт-центру») на місці фабрики «Юність».

11 квітня 2012

Генеральний директор «ЕСТА-холдингу» Микола Нестеренко робить заяву про перепрофілювання будівництва на спорудження «малоповерхового арт-простору»³⁴. Цій розтиражованій у медіа заяві передують ряд «антикризових» публікацій-роз'яснень у органі «СКМ» газеті «Сьогодні»³⁵.

У Києві біля офісу компанії «ЕСТА-холдинг» на Десятинній, 3-а відбулась акція протесту проти нищення Андріївського узвозу. Активісти вимагали скасування будь-якого будівництва і відновлення зруйнованих споруд і намагалися висипати перед входом купу сміття з будівельного майданчика; їм перешкоджають бійці «Беркута» і муніципальні міліцейські чиновники високого рангу, перевдягнені в цивільне³⁶. Представники компанії запевняють протестувальників, що будівництво комплексу буде скасовано, а натомість буде обрано громадську раду задля вирішення функцій і характеристик майбутнього об'єкта.

Міністерство культури на своєму офіційному сайті публікує роз'яснення-відповідь на звернення громадян, у якому повідомляє деталі погодження будівництва «Андріївський Палаз», а також підкреслює, що знесені будівлі «**не входили до складу пам'ятки містобудування місцевого значення “Замкова гора — Андріївський узвіз”**»³⁷. Принагідно Міністерство нагадало, що замовник проекту комплексу «зобов'язаний провести вичерпні археологічні

Акція протесту проти нищення Андріївського узвозу біля офісу компанії «ЕСТА-холдинг», 11 квітня 2012. Автор — Олександр Заклецький

Громадська акція «Захистимо Андріївський узвіз — захистимо Україну». Михайлівська площа — Хрещатик, 21 квітня 2012. Автор — Максим Требухов

дослідження на ділянці проектування і в разі виявлення археологічних об'єктів, які підлягають музеєфікації на місці, забезпечити їх збереження та експонування, а також відповідне коригування проектної документації»³⁸.

КМДА видає розпорядження № 609 від 12.04.12 «Про реєстрацію органу самоорганізації населення "Вуличний комітет «Андріївський узвіз»", дозвіл на створення якого Київська рада видала раніше (див. вище)³⁹.

12 квітня 2012

Генеральний директор ТОВ «Андріївський Плаза» І. Пуголовкін надсилає у Київську міську раду і КМДА заяву про відмову від будівництва на території колишньої фабрики «Юність» торгово-офісного комплексу. Натомість компанія має «заснувати **консультативну експертну громадську раду**, метою роботи якої буде всебічне врахування громадської думки, опрацювання пропозицій і зауважень громадян та прийняття рішень щодо визначення функціонального призначення нового некомерційного об'єкта будівництва...», а також «здійснити фінансування й організацію проектних і підрядних робіт зі створення затвердженого консультативною експертною громадською радою нового некомерційного об'єкта забудови та передати його у комунальну власність після завершення робіт»⁴⁰.

18 квітня 2012

У Києві на Михайлівській площі відбувається громадська акція «Захистимо Андріївський узвіз — захистимо Україну» за участю активістів, киевознавців, пам'яткоохоронців, громадських діячів, митців, співаків і небайдужих киян. Окрім оприлюднення документів погодження будівництва, активісти оголосили свої вимоги, зокрема: введення мораторію на будівництво в історичному центрі; скасування незаконних землевідводів і повернення земельних ділянок і об'єктів у власність громади; коригування законів, які дозволяють руйнування пам'яток історії; покарання відповідальних за всі подібні дії чиновників; створення на місці фабрики «Юність» публічного простору, подібно до Пейзажної алеї та інші⁴¹.

21 квітня 2012

Компанія «ЕСТА-холдинг» представляє координаторку експертної громадської ради проекту «Андріївський» — Юлію Філоненко, відому киянам координаторку й члена оргкомітету проекту Kiev Fashion Park⁴². Договір із нею «ЕСТА» підписує раніше, 20 квітня⁴³. Координаторка приймає на себе зобов'язання **створити** громадський консультативний орган (раду) й забезпечити все необхідне для його функціонування до 20.06.2012.

23 квітня 2012

«Останні приготування»

Наприкінці квітня створюється сайт «Андріївський узвіз: квартал «Юність»» (andreevkiy.com.ua, тепер junost.org.ua), на якому компанією «ЕСТА» задля демонстрації публічності і прозорості (новий тип діалогу забудовника із громадськістю) публікуються всі матеріали, пов'язані з процедурою обрання членів громадської ради, а також подальшими кроками компанії. Згідно з проектом цієї процедури, експертна рада повинна дати відповідь на два основні питання: яким повинно бути культурне призначення нового простору на території фабрики «Юність» і як воно має виглядати. Відповідно, у майбутньої громадської ради буде дві «палати» — «авторитети в царині культури» й експертне коло — архітектори, містобудівники, історики, пам'яткоохоронці⁴⁴.

травень — червень 2012

У цей період на сайті www.junost.org.ua проводиться 3 голосування:

- за варіанти призначення культурного простору на території фабрики;
- за професії, які будуть представлені у громадській раді;
- за конкретних членів громадської ради⁴⁵.

За результатами першого найбільшу кількість голосів набрали варіанти «багатофункціональний культурний центр», «музейний квартал з відкритим внутрішнім простором» і «майстерні/тимчасові резиденції художників»⁴⁶.

За результатами третього голосування було обрано членів громадської ради⁴⁷.

3 червня 2012

В рамках офіційного відкриття реконструйованого Андріївського узвозу відбулась театралізована концертна програма, організатором якої був відомий співак Олег Скрипка. Узвіз перетворився на суцільний фестиваль — тисячі киян прийшли подивитись на реконструйовану вулицю.

ПП «Маркон», яке належить колишньому співробітнику Державної податкової служби України Валерію Павлюку⁴⁸, починає вирубку дерев на схилі Замкової гори (пам'ятки містобудування й археології) у межах орендованої нею ділянки № 14 по узвозу. В подальшому компанія планує збудувати там готельний і ресторанный комплекс. Мешканці сусіднього будинку № 16 та інспектори заповідника «Стародавній Київ» повідомляють про інцидент і зупиняють вирубку⁴⁹.

23 червня 2012

Столична прокуратура подає у Господарський суд Києва позов про розірвання угоди оренди землі із ПП «Маркон». Але попри заяви голови КМДА О. Попова про те, що ця та інші подібні варварські дії «будуть заблоковані та оскаржені міською владою у правоохоронних органах»⁵⁰, представники КМДА навіть не з'явилися на перше судове засідання по цій справі⁵¹. Судова справа триває.

Схил Замкової гори. Екскаватор стоїть на території колишньої фабрики «Юність»

29-30 червня 2012

На узвозі відбувся міжнародний фестиваль мистецтв «Андріївський узвіз»⁵², в рамках якого відбулись майстер-класи, художні і фотовиставки, аукціони, кінопокази, а також пройшов однойменний музичний фестиваль, на якому виступили провідні столичні рок-гурти та закордонні гурти й виконавці⁵³. В планах організаторів фестивалю мистецтв — зробити його щорічним: вони сформулювали його завдання як «створення простору комунікації і творчості, свого роду фабрики ідей, що перетворює урбаністичні інновації на реальність...»⁵⁴.

16 серпня 2012

Після того, як 6 червня 2012 Державна архітектурно-будівельна інспекція України відмовилась вводити в експлуатацію Андріївський узвіз⁵⁵, КМДА видає розпорядження № 1454 «Про перезатвердження проектної документації “Реставрація та ремонт забудови, благоустрій території, реконструкція інженерних мереж по Андріївському узвозу у Подільському районі м. Києва”, І черга будівництва “Реконструкція інженерних мереж, благоустрій та озеленення вулиці з реконструкцією дорожнього покриття” (Коригування)»⁵⁶, згідно з яким реставраційні роботи на узвозі продовжуватимуться до 2013 року.

вересень 2012

На узвозі розпочався волонтерський проект «Культурний метр»: екскурсії та інші просвітницькі заходи для популяризації історичної та культурної значимості Андріївського узвозу. Реалізація проекту стала можливою завдяки консолідації городян, небайдужих до ситуації на узвозі, на сторінці «Публічна мережа Андріївського узвозу» у соціальній мережі Facebook.

1 жовтня 2012

Відбулося перше засідання громадської палати експертної ради зі створення культурного простору на місці фабрики «Юність»⁵⁷.

24 жовтня 2012

Компанія «ЕСТА-холдинг» анонсує початок програми розвитку пішохідної інфраструктури Андріївського узвозу. Перший крок — реконструкція сходів на Замкову гору⁵⁸.

Екскурсія узвозом в рамках проекту «Культурний метр». Еккурсивод — Владислава Осьмак

Паркан навколо колишньої фабрики «Юність»

Примітки та коментарі

Автор усіх фото до матеріалу, якщо не зазначено інше — Владислава Осьмак.

1. «Реконструкція Андріївського узвозу». — <http://kga.gov.ua/rss/115-rekonstruktsiya-andrijivskogo-uzvozu>.
2. «Узвіз. Історія хвороби». — <http://uzviz.livejournal.com/5805.html#cutid1>.
3. Фоторепортаж з акції у «Спільноті однієї вулиці». — <http://uzviz.livejournal.com/5444.html>;
«Терміново: Андріївський узвіз у небезпеці». — <http://kiyany.obozrevatel.com/news/2006/11/24/25320.htm>.
4. «Черновецький візьметься за “улюблене місце відпочинку кожного киянина”». — <http://www.unian.ua/news/235538-chernovetskiy-viznetsya-za-ulyublene-mistse-vidpochinku-kojnogo-kiyanina.html>.
5. Розпорядження КМДА № 641 від 07.05.2008 «Про надання товариству з обмеженою відповідальністю «Андріївський-плаза» дозволу на проектування та будівництво торгово-офісного комплексу з вбудовано-прибудованими приміщеннями та підземним паркінгом по вул. Фролівській, 9-11 у Подільському районі».
6. «Андріївський спуск готують до реконструкції». — <http://vkurse.ua/ua/society/andreevskiy-spusk.html>.
7. <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1024.22836.0>.
8. «Перелік об'єктів культурної спадщини, що пропонуються для внесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України як пам'яток місцевого значення. Вул. Андріївський узвіз». — Пропозиції Головного управління охорони культурної спадщини про переведення пам'яток архітектури та містобудування з категорії місцевого до категорії національного значення. — Реєстр 23.09.2009.
9. <http://www.goethe.de/ins/ua/kie/kue/spstr/doku/uk6138700.htm>.
10. «Вулиця ігор — ігри на вулиці. Київ: Андріївський узвіз». Німецько-український проект Гете-Інституту в Україні та Центру сучасного мистецтва «Совіарт». — <http://www.goethe.de/ins/ua/kie/kue/spstr/ukindex.htm>.
11. <http://www.goethe.de/ins/ua/kie/kue/spstr/fest/ukindex.htm>.
12. «Ахметов збудує офісний центр на Андріївському узвозі». — <http://kyiv.pravda.com.ua/news/4cd2cfa8bfc5a/>.
13. Замовник — Подільська РДА. Науковий керівник: Граужис О. О. Автори: Макаренко П. Я., Рутковська О. А., Безякін В. М., Косьяненко В. І., інші.
14. Див. наприклад: Александр Зворовский. Сверху вниз. — Коммерсант-Украина. — № 27 (1301). — 2011. — 22 лютого. — <http://kommersant.ua/doc/1590068>.
15. <http://canactions.livejournal.com/6248.html>.
16. Діяльність Олександра Попова почала асоціюватися саме з такими репрезентаційними виїзними нарадами.
17. «Реконструкция Андреевского спуска станет первым этапом реализации проекта “Старый город” — Попов». — <http://www.interfax.com.ua/rus/main/79117/>.

18. «Олександр Попов: "Андріївський узвіз повинен зберегти свою автентичність і після проведення реконструкції"». — <http://kga.gov.ua/rss/138-oleksandr-popov-andrijivskij-uzviz-povinen-zberegti-svoyu-avtentichnist-i-pislya-provedennya-rekonstruktsiji>.
19. <http://document.ua/pro-peredachu-funkcii-zamovnika-po-obektu-restavracija-ta-re-doc69748.html>.
20. «Реконструкцію Андріївського узвозу почнуть наприкінці вересня». — <http://novynar.com.ua/politics/187027>; «Андріївський узвіз перебудують до невпізнання». — <http://www.unian.ua/news/461648-andrijivskiy-uzviz-perebuduyut-do-nevpiznannya.html> та інші.
21. <http://document.ua/pro-termynove-vikonannya-robit-z-rekonstrukciyi-inzhenernih--doc73607.html>.
22. <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-proektu-restavracija-ta-remont-zabudovi-b-doc73598.html>.
23. Рішення Київської міської ради «Про дозвіл на створення органу самоорганізації населення "Вуличний комітет «Андріївський узвіз»" у Подільському районі м. Києва» № 1001/7237 від 29 грудня 2011 року. — <http://document.ua/pro-dozvil-na-stvorennja-organu-samoorganizaciyi-naselennja--doc86510.html>.
24. Наказ Міністерства культури України № 45 від 20.01.2012 «Про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України».
25. <http://www.ua.boell.org/web/index-476.html>.
26. № 200/22/51-12 від 15.02.2012 та № 22-236/35 від 16.03.2012.
27. <http://mik-kiev.livejournal.com/85410.html>.
28. «Ахметов розпочав будівництво на Андріївському узвозі? ФОТО». — <http://kyiv.pravda.com.ua/news/4f60789a6908c/>
29. «Андріївський узвіз після реконструкції: мистецька оаза серед мегаполіса чи VIP-квартал?». — <http://www.ua.boell.org/web/index-483.html>.
30. Відеозапис руйнування: <http://www.youtube.com/watch?v=z5gvGx34FeU>.
31. «Conservation protests in Kyiv: a civic re-awakening?». — <http://www.opendemocracy.net/od-russia/yegor-vasilyev/conservation-protests-in-kyiv-civic-re-awakening>.
32. <http://www.facebook.com/groups/andreevskiy/>
33. <http://saveoldkyiv.livejournal.com>, <http://saveoldkyiv.org/>
34. «СКМ не будет строить торгово-офисный центр на ул Фроловской и сохранит Андреевский спуск». — <http://www.segodnya.ua/specprojects/andreevskiy/ckm-ne-budet-ctroit-torhovo-oficnyj-tsentr-na-ul-frolovckoj-i-cokhranit-andreevckij-cpuck.html>.
35. «Снос на Андреевском спуске: застройщик внес ясность, а киевская власть поставила точку в скандале (фото, видео)». — <http://www.segodnya.ua/specprojects/andreevskiy/cnoc-na-andreevckom-cpucke-zastrojshchik-vnec-jasnoct-a-kievckaja-vlast-postavila-tochku-v-ckandale.html>; «На Андреевском спуске не сносили исторических зданий — Кулиняк». — <http://www.segodnya.ua/specprojects/andreevskiy/na-andreevckom-cpucke-ne-cnocili-ictoricheckikh-zdanij-%E2%80%93-kulinjak.html>.

36. «Акція на захист Андріївського. Режим застосовує силу». — <http://www.youtube.com/watch?v=LYzC39sS1A>.
37. <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/281047>.
38. Там само.
39. <http://document.ua/pro-reestraciyu-organu-samoorganizaciyi-naselennja-vulichnii-doc95550.html>.
40. http://www.junost.org.ua/sites/default/files/letter_kgga.pdf.
41. <http://www.youtube.com/watch?v=f16-xSpival>.
42. «ЭСТА Холдинг представила координатора общественного экспертного совета проекта “Андреевский”». — <http://www.scm.com.ua/ru/media-centre/news/view/1081/>
43. http://www.junost.org.ua/sites/default/files/filonenko_contract.pdf.
44. http://junost.org.ua/ru/news/project_collection_of_advisory_council.
45. Детальну структуру голосувань див тут: http://www.junost.org.ua/sites/default/files/final_procedure.jpg.
46. http://www.junost.org.ua/ru/poll_destination.
47. <http://www.junost.org.ua/ru/sostav-obshchestvennoy-palaty>.
48. «Хто нищить Замкову гору?». — http://www.svidomo.org/defend_article/6911.
49. «Навколо Замкової зводять паркан». — http://www.svidomo.org/defend_article/6772.
50. «Міська влада захистить Андріївський узвіз від варварства забудовників». — <http://kievcity.gov.ua/novyny/868/>
51. «Мерія не готова захищати Замкову в суді». — http://www.svidomo.org/defend_article/6875.
52. Сторінка фестивалю у мережі «ВКонтакте»: <http://vk.com/aufest>.
53. «Фестиваль “Андріївський Узвіз” провів “творче коронарне шунтування” Києва». — http://www.muzprostir.com.ua/news/in_ukraine/20984.html.
54. <http://rock.kiev.ua/article/2012/226/>
55. «Андріївський узвіз може бути небезпечний для киян?». — <http://kiev.pravda.com.ua/news/4fd085f07e84b/>
56. http://kievcity.gov.ua/upload/orders/kmda_1454_20120816.pdf.
57. Відеозапис засідання: http://www.youtube.com/watch?v=kywBuhmy03c&feature=player_embedded.
58. «ЭСТА Холдинг начинает проект по развитию пешеходной инфраструктуры Андреевского спуска». — <http://www.junost.org.ua/ru/esta-holding-nachinaet-proekt-po-razvitiyu-peshehodnoy-infrastruktury-andreevskogo-spuska>.